

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a esc de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri externe 12 fl. v. a. pe unu anu seu 2 1/3 galbini mon. sunátoria.

Anulu XXXIII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de facare publicare.

Nr. 28.

Brasiovu 23/II Aprile

1870.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Programa

pentru sinodulu archidiecesanu ortodoxu conchiamatu pre Duminec'a Tomei 1870.

1. Duminec'a Tomei la 8 1/2 óre inceperea santei Liturgii cu chiamarea santului Duchu.
2. Duminec'a Tomei la 11 óre inainte de amédi deschiderea sinodului prin cuventarea presidiale.
3. Constitutiunea provisoria a unoru notari sinodali.
4. Verificarea membriloru.

Apoi in dilele urmatórie se voru tractá pre rondu cele prescise in §§-ii 94, 95 si 96 din statutulu organicu.

Dela presidiulu sinodului archidiecesanu.

Alegerea la sinodulu archidiecesanu gr. or.

Din Cincu mare ni se repórtá decursulu alegeriloru cu resultatu, ca din partea clerului s'a alesu par. protosincelu Nicolau Popea; dintre mireni dd: Ioane Tecontia si Moise Branisce ausc. judecatorescu. Pana acum se mai afla alesi din cleru: PP. protop. Ioane Hanea, Ioane Panovicu, Iosifu Baracu, Ioane Metianu, Ioane Ratiu, Ioane Papiu, Petru Popescu, Nicolau Popovitiu, Moise Lázár, Georgiu Tamasiu, Alecsandru Tordasiu, Ioane Galu, Parteniu Trombitasiu, Ioane Tipeiu. Profes. si preuti Ioane Popescu, Zacharia Boiu. Admin. prot. Nicolau Fodoreanu, par. Vasiliu Rosiescu, adm. prot. Samuiele Cupsia.

Mireni se mai alesera: DD. Elia Macelariu, Iacobu Bologa, Dr. Hodosiu, Petru Rosca, Branu de Lemény, Codru Dragusianu, Rubinu Patiti'a, Dr. Galu, Dr. Tincu, Dr. Petcu si Petru Nemesiu, Ioane cavaleru Puscariu, Ioane Paraschivu, I. Munteanu, Nic. Christea, I. Nouacu de Huniadu, I. Siandru si I. Pop'a.

Program'a romaniloru din Turd'a

in f6i'a maghiara „K. Közl.“ si senatulu scolariu alu Albei inferióre.

D6ue corespondentie din Nr. 45 alu diuariului „K. Közl.“, datate din Aiudu, ne tragu asupra lor atentia; un'a este unu reportu despre siedinti'a senatului scolasticu, éra ceealalta despre siedinti'a comitetului permanente alu comitatului Albei inferióre. Dupa cum vedemu in ambele siedintie romanii au fostu bine representati, de unde se póte si asteptá, ca in ambele locuri voru fi desvoltatu si óre care activitate cu vreunu resultatu, ca-ce si „K. K.“ dice, ca program'a dela Turd'a avú acelu resultatu, ca venira acum si romanii la adunare.

Cu durere trebuie se constatamu, ca despre activitatea publica a romaniloru, din mai multe jurisdictiuni ale Transilvaniei, din pén'a romanésca mai arareori potemu se aflamu cate ceva, — in specie si despre activitatea romaniloru, cei una data fórté bravi, din comitatulu Albei inferióre pre arareori cate ceva. — Deci, pana ce vomu poté primi ér' ceva deadreptulu, despre activitatea romaniloru in cele dóue siedintie mai susu memorate,

fi-a-ne ertatu a face o mica recensiuone la cele impartasite de „K. Közl.“.

Despre siedinti'a senatului scolasticu din „K. Közl.“ aflamu, ca au fostu de facia 9 membrii unguri, 8 romani si 2 sasi. Romanii dara s'au aflatu intr'unu numeru considerabilu; ce au facutu densii acolo „K. Közl.“ nu ne spune, — ne ar' interesá inse a sci, ca dupa ce „Federatiunea“ disese odata despre membrii romani ai acelu senatu, cumca juramentulu l'au deptu in limb'a maghiara? facut'au astadata celu pucinu atata, pentru repararea onórei cei d'antata, cá se pretenda, cá protocolulu senatului scolasticu se se pórté si autentifice si in limb'a romanésca seu odata romanesece alta data maghiarésece? Dupa cum se face acést'a d. e. in senatele scolastice ale comit. Clusiu, Doboc'a, Solnocu etc. „K. Közl.“ despre acést'a nu ne spunu nemica; — ne spune iase, ca luanduse la desbateré unu rescriptu ministeriale, in carele se provóca senatulu scolariu, cá se-si dè opiniunea despre necesitatea infiintiarei unui cursu supletoriu pentru invetiatori, pedagogi si despre loculu, unde ar' fi de a se infiintia? Ne spune apoi totu citatulu diuariu maghiaru, ca s'a facutu conclusulu, cá cursulu supletoriu pedagogicu se se infiintieze pre spelele statului in Aiudu, Alb'a Iulia si Abrudu, éra confesiunile se pórté spelele de intertentiune si calatoria pentru invetiatorii ce voru frecuentá acestu cursu. Nu scimu, ca óre membrii romani din sen. scolariu, partinitau acestu conclusu, ori au fostu de alta opiniune si au remasu in minoritate coversindui plusulu de 1 maghiaru si doi sasi; — atata inse trebuie se afirmamu, ca déca romanii au partinitu acestu conclusu, atunci au facut'o de buna sém'a, ca n'au cetitu legea de instructiune publica, seu ca nu prevedu consecintiele, ce se potu deduce din acestu conclusu in desfavorulu confesiuniloru. In comitatulu Clusiuului se aduse conclusulu, cá cursulu supletoriu, déca are se se infiintieze, se póte infiintia in Clusiu, — éra cu privire la necesitatea lui se rescrisa in. ministeriu de cultu, cá se intrebe mai antaiu confesiunile, a caroru suntu scólele din teritoriulu comitatului. Se vede, ca senatulu scolariu nu s'a tenuity competente se voteze redicarea de pedagogii pentru dascalii deosebiteloru confesiuni. Acestu conclusu in comit. Clusiuului s'a facutu la propunerea unui membru romanu si e basatu pre legea de instructiunea publica (articulu XXXVIII 1868), dupa care confesiunile au dreptulu asi sustiené si mai departe scólele loru confesionale si a denumi in acele pre invetiatori, éra §-lu 133 alu citatei legi dice, despre invetiatorii, cari n'au absolvatu vreo preparandia publica, si nu suntu provediuti cu diploma de preparandi, ca dintre ei ceia, cari la publicarea acestei legi voru fi deja aplicati se lasa in statiunea loru, suntu inse indatorati, asi probá esperienti'a si pracs'a loru in instructiune inaintea autoritateri superióre. Cari nu potu probá aceste, in dilele vacatiunei de véra se potu constringe se invetié supletorie inca mai de aprópe preparandia.“ De aici se vede:

a) Cumca cursulu supletoriu au de alu frecuentá numai acei dintre invetiatorii fostu aplecati la introducerea acestei legi, cari toti suntu confesionali, ca-ci scóle comune atunci nu potea se ecisite, cari prin superioritateri loru eclesiastice se voru fi dechiarandu de neapti pentru portarea mai de parte a oficiului loru si ca

b) aceia voru fi indreptati asi intregi invetiamentulu la cea mai de aprópe preparandia. Cetindu legea, puna -si acuma fiacare membru alu senatului scolariu din com. Albei intrebarea, ca necesaria este infiintierea cursuriloru supletorie de preparandia, cele propuse prin in. ministeriu de cultu si instructiunea publica si de buna séma si va respunde: — asta este tréb'a confesiuniloru, ca-ci autoritateri confesionale singure potu sci, ca au densele astadi in scólele confesionale aplecati invetiatori de aceia, cari nu suntu apti pentru de asi portá si mai departe oficiulu loru. — Acestea autoritati au de asi ecsaminá pre aceia, ce nu suntu provediuti cu diplóme preparandiale, — densele apoi au a le dá si testimonia de aptitate, spre continuarea oficiului loru; — densele au a indreptá, déca voru aflá de lipsa pre unulu seu altulu, cá in timpulu vacatiunei se-si intregésca studiale, la cea mai de aprópe preparandia, d. e. la Blasiu, seu déca n'au preparandia, densele potu se spuna, ca au lipsa, cá statulu se le infiintieze cursuri preparandiale supletórie, dar' numai in limb'a romana — cate? si unde? Se pare, ca senatulu scolasticu alu comit. Albei inferióre, este de opiniunea, ca fiacare invetiatoriu confesionale, are de a frecuentá véra cursulu supletoriu, — ca-ci altmintrelea nu aducea conclusulu citatu, — dara de buna séma nu decidea, ca spelele singurateceloru cu invetiamentulu se le pórté confesiunile. Ce voru dice confesiunile, buna óra gr. cat. si gr. resarit. din comitatu, déca voru fi silite cá se-si tramita invetiatorii, pre cate 3 luni de véra, la Aiudu, Belgradu si Abrudu, la scólele regimului se invetie carte ungrésca, apoi se platésca pentru ei spelele de drumu si de intertentiune pre acestu timpu? atunci candu pre unele locuri si salariulu ordinariu alu dascalului lu poti scóte numai cu mare necasu. Au nu voru dice in multe locuri comunele confesionali, cá se li se redice scóle comune, prin regimu, vedi bine totu pre spelele loru, numai cá se scape de nóuele greutati, ce le a incarcatu senatulu scolariu pe gutulu confesionalistiloru? Domniloru consiliari scolastici romani! — ceva-si mai multa atentiune merita scólele confesionale! — Scimu cu totii, ca beseric'a si scól'a confesionale ne au conservatu nationalitatea!

Din nou repetimu, ca oserbarile nóstre le-amu facutu pre basea celoru cetite in „K. Közl.“ si ne ar' paré fórté bine, candu amu primi insciintiari dela ai nostrii, — despre adeverat'a stare a lucrului.

Academi'a romana.

(Urmare.)

Necesitatea academiei la romani de Simeone Barnuti.

Onorati Ascultatori!

Cas'a culturei nóstre nationali n'are nici fundamentu, nici coperisui, ea este numai in aeru, ca n'avemu nici scóle satesci, elementari, reali; nici scóle inalte. Puneti care veti voi se fia fundamentulu: o cele mai denainte, o ceste din urma, ori amendóue dimpreuna cu tóte institutetele nationali, din care scaturesce cultur'a altoru nativai, si romaniloru nici de nume nu le suntu cunoscute pana acum. Nici nu e de lipsa a ne certá, care este fundamentulu: scólele comunali, elementari, au gim-

nasiele; universitatea, sau societatile economice, literarie si altele ca aceste? pentruca la urma n-
mai o sciinta este, si radiile ei tote raspandescu
lumina preste natiune, tote o incaldiescu, tote o in-
tarescu, tote-i folosescu, tote-i suntu de lipsa, ma
cu tote aceste nu va nega nimeue, ca unele parti
ale sciintei nu suntu mai de lipsa decatu altele,
dupa impregiarile timpului si ale locului, in care
se afla natiunea, si dupa indigintile ei: asia na-
tiunea noastra are acum mai neaperala lipsa de a-
cademia decatu de episcopii noue, precum dicea si
Gazet'a mai adeunadi, de teatru, adaugu eu, si de
beserica ca a Santului Petru din Rom'a, sau ca a
St. Stefanu din Vien'a, bine ca si acestea se nu-
mera intre midioloclele culturale, precum totu omulu
sci, si bine, ca si acestea inca suntu necesarie, si
intr'alte impregiarari nici n'ar pute fi natiunea fara
de ele, ma mie mi se pare, ca cu tote aceste acum
e mai **neincungurata** necesitatea academiei.

De candu se cerne caus'a academiei OO. AA!
amu auditu pe unii, dicundu, ca cu universitatea
nu se cultiva natiunea; ma dis'a acesta numai in-
tr'atatu este adeverata, ca universitatea singura nu
raspunde tuturor lipselor natiunii deca nu va ave
natiunea, afara de universitate, si alte institute, pen-
truca barbatii ei nu se potu face toti doctori de
teologia si de filosofia, ci partea lor cea mai mare
se va ocupa totudun'a cu lucrarea pamentului, alta
parte cu maestriile si cu celelalte ramuri ale vietii
sociali, pentru care se ceru asiedamente speciali;
ma, despre alta parte era este adeveratu, ca fara
de Universitate, Academia, Ateneu, sau ori cum
se se numesca acestu asiedamentu alu sciintieloru
mai polite, natiunea noastra **nicl odata** nu va pute
sta alaturea cu natiunile conlocuitoare, nici nu va
pute merge alaturea cu ele pe calea culturale, ci
va remane totudun'a in nesciinta strabuniloru sei,
si in **slerbitutea** celor mai culti decatu ea; de-
spre acest'a voitu se dicu ore cate cuvinte; ve rogu,
ascultati-me!

Ce este universitatea? Si ce influentia are in
sórtea natiuniloru? Universitatea este unu insti-
tutu de invetiamentu, care, dupa organizatiunea sa
de astadi, are patru parti si facultati: facultatea
teologica, juridica, medica si filosofica.

Facultatea teologica invetia pe cetatienii
se, cum se traga la sine anumele omeniloru, si cum
se le guberna, ce e dreptu, pe calea catra impe-
rati'a coriuriloru, ma oricum, ei guberna, si intru
ata'ta domnescu preste credintiosii lor, adeveratu
ca numai prin puterea cuventului, ma oricum, ei
domnescu, si poporul asculta, crede si face.

Facultatea legiloru invetia maestri'a de
a guberna pe omeni, nu cu puterea cuventului, ci
cu asprimea legiloru, asia dara si din facultatea a-
cest'a esu totu gubernatori (deregatori, judecatori,
advocati s. a.), cari domnescu preste omeni, adeve-
ratu, ca dupa sanetulu legiloru, ci ori cum, totu
domnescu, si poporul asculta, se teme si face.

Facultatea medica invetia maestri'a de
a dá inderetu omeniloru sanetatea perduta, si doc-
tori, domnescu cu maestri'a lor nu numai preste
popora, ci si preste domnitorii popóreloru, si i pleca
pe toti de a asculta, spera si facu.

Facultatea filosofica cerca adeverulu si
dreptatea, si cu speremintele sale cele cutediatorie
mesura ceriulu si pamentulu, alege ce e bunu din
ce e reu in dogmatele mediciloru, juristiloru, si cu
tote, ca este in urm'a celorlalte facultati, totusi
domnescu preste ele, si la urma, ii aduce pe toti
omenii de asculta, se pleca si facu, a uneori tocma
si acea despre ce nici n'ar fi visatu mai nainte,
cum a fostu stergerea iobagiei.

Nu mai din acesta descriere a universitatii inca
credu, ca veti vedé de ajunsu OO. AA! ce influen-
tia are ea in viet'a natiuniloru, fiinduca din uni-
versitati esu gubernatorii si domnitorii popóreloru,
bine se me intiegegi OO. AA! ca notele aceste
ale facultatiloru pana aici nu le amu dusa, cum
se dice, tacsative, ci numai esemplificative, spre in-
lustrarea adeverului, cumca universitatea cresce
domni pentru popore, pentru aceea nici nu va fi
de lipsa ca se me ie unulu din Aristoteles, de ce
n'amu disu nemica de Entelechia; altulu din St.
Thomas Aquinas, de ce n'amu disu nemica de idio-
matum communicatione; alu treile din Hegel de ce
n'amu disu ceva si de „Alles vernünftige ist wirk-
lich, und Alles wirkliche ist vernünftig“, si alte

lucrari de aceste, care numai Hegel si Aristoteles
le au intielesu, si n'au de a face nimicu cu sco-
pulu vorbirei mele, ca eu cu acesta descriere numai
atatu vreu se aretu, cumca teologi'a a domni
sempre, si domnescu preste sufletele si anumele ome-
niloru; jurisprudentia preste persón'a si averea;
medicin'a preste viet'a si averea lor; si filosofi'a
preste tote, bine sau reu? este alta intrebare, ma
atatu este adeveratu, ca universitatile n'au mai pu-
cina influentia in natiuni, nici nu domnescu mai
pucinu preste densele, decatu gubernatorii, cari esu
dintr'ensele, preste supusii lor. (Va urmá.)

De langa Oltu 18 Aprile n. 1870.

Cestiunea congresului metropolitanu
gr. cat.

Scirea primita (si nerevocata pana acum) din
unele diuare romane, cumca Esc. Sa ministrulu de
cultu si instructiune, ar' fi denegatu romaniloru
gr. cat. tienerea congresului metrop. din provinci'a
metropolitana a Albei Iulie, a produsu si pre
la noi cea mai durerosa impresiune, cu atatu mai
vertosu, cu catu ca intr'unu statu ce se numesce
constitutionale, cu beserice autonome, nici ca ne
potemu intipui, cum pote fi acea, ca pre candu ce-
lelalte beserice din patria se misca liberu pre te-
renulu autonomu-constitutionale, si -si orga-
nizeza dupa cerintile timpului, afacerile lor in-
terne, singuru numai beseric'a gr. cat. se fia im-
pedecata, ca se nu -si pota organiza afacerile sale
bes. pre baza autonomiei sale constitu-
tionale. Cestiunile, ce astepta deslegarea lor
intru unu congresu metrop. suntu numeroase si de
o importanta vitale, si totu timpulu perdutu in
ast'a privintia, nu se mai pote repara. Au dora,
pentru aceea nu se concede romaniloru gr. cat. a-si
poté tiené doritulu congresu metrop., ca se se vé-
dia constrinsi a participa la congresulu rom. cat.
autonomicu din Pest'a? Noi abia potemu crede
asia ceva, ca-ci poporul si clerulu gr. cat. s'a de-
chiaratu destulu de apriatu in ast'a privintia. Si
apoi si pentru casulu, candu ar' eciste afaceri co-
mune intre rom. cat. si intre gr. cat., dupa opi-
niunea noastra, numai congresulu metrop. ar' fi co-
mpetente, se se pronuncia in astu obiectu, in numele
resp. provincie metrop. Nu scimu, deca din par-
tea ordinariatelor gr. cat. s'a facutu pana acum
ceva remonstratiuni pentru aparea drepturilor
beserice noastre si resp. in favorea esoperarei con-
gresului metrop., atat'a scimu, ca unele protopopiate
si-au implenit in ast'a privintia datorita; staruindu
totuodata cu tota energi'a la ordin. resp. pentru
conchiamarea catu mai curendu a doritului con-
gresu. — V.

Sangeorgiu de Campia 10 Aprile.

In comitetulu comitat. tienutu in Clusiu in 21
si 22 Martiu a. c. s'a denumitu una comisiune in-
vestigatori in caus'a acuzariloru tramise in contra
miselielor ne mai audite si petrate de solgabirotu
Ormenisiulu de Campia, comisiunea e numita
din Matskasi Pál jude supremu, Ioane Hosszu si
Szörtsei Adám ca membrii comitatensi. — In Or-
menisii eri s'a inceputu investigatiunea. — Inainte
de tote s'a pertractatu „legatu in fidlesiu“
alui Man Gura din Tusinu patratu cu fiulu seu
Mihailu. Acesta ca victima a legatului in fidlesiu
pentru totudun'a cu pitiorele sgircite ca schilavu
s'a adusu in carutia, unde prin 2 visa reperta si
prin 3 martori, precum si prin marturisirea judelei
comunale Katerig Vasile s'a **constatatu** pro-
cedur'a legatului in fidlesiu pe deplinu si oficial-
minte. — Dupa amedi investigarea s'a continuatu
cu alte miselii, despre care la timpulu seu. L. S.

Clusiu 8 Aprile 1870.

„Inaltate imperate!
Mai privesce si la spate,
Unde nui picu de dreptate.“

In 21 si 22 a lunei trecute tienú comitetulu
permanente alu comitatului Clusiuului siedinti'a sa
cuartale in Clusiu, sub presiedinti'a comitelui supr.
conte Eszterházy. S'au petrecutu aici unele lucruri,
cari nu potu fi trecute cu tacerea, ci din contra
merita a se face cunoscutu publiculu romanu.

Ca de comunu si asta data, dupa vorbirea de
deschidere a comitelui supr., urma relatiunea jude-
lui primariu dela administratiune despre rezultatulu
administratiunei politice sub cursulu timpului dela
adunarea trecuta pana la cea de facia. Acolo s'a
facutu mentiune de multe cifre, buna ora, de nu-

merulu celoru asentati la armata si la militi'a tie-
rei (honvedime), despre numerulu transgresiuni-
loru etc.

Dara nici in reportulu despre rezultatulu asen-
tarei, nici in celu despre transgresiunile dejudecate
nu se atinse impregiurarea, ce o seriseze „Federa-
tiunea“ ca v.-comitele Gyarmathy mesu-
rase cate 12 bote la vreo 5 fetiori,
pentruca cereau de a fi inrolati la armata si nula
honvedi si denegara a depune juramentulu la trup'a
celoru din urma; nu se facu dieu mentiune, cu
tote, ca „M. Polgár“ diuariu maghiaru din Clusiu
si a fostu sprimatu dorinti'a, ca se védia facunduse
mentiune in reportulu judelei primariu despre pa-
sirea energiosa a numitulu v.-comite, facia cu re-
nintentii recruti. Indesiertu d. „M. Polgár“, asta
data remasesi rusinatu, ca-ci nici intre membrii co-
mitetului comitatului nu se afla nici unulu, carele
se-ti fi multumitu acea dorintia, ca se interpeleze
oficiolatu pentru mesurile ne prescise prin nici
c lege, — ce le-a observatu d. v.-comite*) facia
cu numitii recruti!

Urma relatiunea judelei primariu dela tribu-
nalu. Din acesta cu bucuria trebuie se constatam,
cumca la cei doi judi singulari romani din comi-
tatu, — la alu Gileului si Mociului nu s'au aflu-
restantie. O icóna trista ne pusa inse inaintea
ochiloru d. jude primariu, in relatiunea sa despre
starea ticalosa a carcerelor comitatului. A spusu,
ca localitatile acestor'a suntu pucine, mici si nesa-
netose, intru atata, ca in scurtu timpu trei arestati
au muritu intr'o incapere cu cei sanetosii.

Audi die ministru alu justitiei! ce
ne spune presiedintele tribunalului din capital'a tie-
rei? Ore prin provincia nu se va fi intemplandu
asemenea casuri? Unde e securitatea vietii?

Din siedinti'a acest'a a comitetului merita a
se mai reinprospeta, doue interpelatiuni facute ofi-
ciolatu, din partea a **doi romani**.

Prim'a interpelatiune a facutu proprietariulu
din Sant-Georgiu de campia Ludovicu Simonu, cu
privire la abuserile ce le comite judele procesuale
Siko, in cerculu Ormenisiulu, — totu acelu jude
proc. pentru a carui torture facu si Hodosiu inter-
pelatiunea sa in dieta. In urm'a interpelarei ace-
steia, dupa ce fu indreptatu, ca agravamenile se le
dè in scrisu, ce interpelantele si facu fara intar-
diare, se esmise o comisiune spre a face cercetare
in contra numitulu jude proc. Resultatulu in vomu
vedé la adunarea mai de aprópe a comitetului. (Tu-
pilata?)

A dou'a interpelatiune a facutu oficiolatu
d. preotu Ioane Hossu din Milasiulu mare. Dsa
descopere comitetului, cumca oficiolatu a emisu
ore care instructiune cu privire la repartitiunea co-
ntribuiriloru la portarea sarcineloru comunale, —
dupa carea acestea contribui se facu dupa fumuri
si nu dupa fiorinulu de contributiunea directa de
pamentu, dupa cum s'au facutu acestea in timpulu
absolutismului si dupa aceea sub provisoriu, spune,
ca d. e. in comun'a Milasiulu mare, celu din urma
hurubasiu, carele este porcariu ori viteliariu,
in curtea contelui Dominicu Teleky, contribuesce
tocma atat'a la suportarea greutatiloru satului, **ca
si insusi numitulu conte si mare
proprietariu**, ba inca mai multu, ca pre dlu
conte nu lu tramitu la atatea postarii cu carti, cu
maciuc'a s.a., dupa cum se tramite seracimea de a
rondulu satului; pre langa acest'a carrele si vitele
celoru seraci nu calca atat'a drumurile si podurile
satului ca cele ale contelui, apoi pre judele satului
si pre jurati nemenea nu i póta atata catu domni
depre la curti*).

Asia intiegegi Dvóstra, domniloru proprietari
maghiari egalitatea? Frumosu, dara si caracte-
risticu!

Ei, si ce credeti, dora comitetulu comitatului,
a decisu contra dispusetiunei oficiolatu? Ferit'a
Ddieu; acest'a la propunerea baronului Josika, a
primitu de buna dispusetiunea oficiolatu si a in-
dreptatu, ca cei ce se afla ingreunati prin aceea se
recurga la ministeriu, parentele Hossu, dupa cum
s'a sprimatu vrea se duca lucrulu si la ministeriu,
— suntemu curiosi de resultatu.

Dara parentele Hossu in legatura cu spesele
comunale ne mai spuse ceva; dsa intréba pe comi-
tele supremu, ca cum este aceea, de judele proce-
suale Franciscu Gyulai, din cerculu Milasiulu, lo-
cuiuesce afara de cerculu seu si cancelari'a si o tiene
in Teac'a, carea era cade afara de cercu? Cum
este aceea, ca dsa silesce comunele de i platescu

*) Batai'a corporale? — e barbarismu, e ti-
rania asiatica. Sermana civilisatiune de Bambus-
rohr! — R.

*) Acesta e patriotismulu celu laudatu?! R.

localitate de cancelaria si ca judii comunali pre spesele comunelor se mérga la dsa afara de cercu?

Dupace mai multi unguri, atacara acestea fapto cá abusuri, oficiolatu aprumise, ca va face dispu-setiuni, cá acelea se incete.

S'au facutu cu ocaziunea acést'a si colecte pen-tru monumentulu lui Batyányi. Colectantii unguri avura impertinenti'a, de presentara cól'a de sub-scriptiune si unoru romani, cari inse ii respinsera cu indignatiune. Cu mirare, totusi amu cetitu in list'a contribuentiloru, publicata in „K. Közl.“ si urmatóriele nume: Nesztor György preotu in Des-miru si aloru doi fetiori ai sei, Nesztor János ase-soror si Nesztor László v.-notariu. Nu sciu, servi-lismulu séu ignorant'i'a ii condusa pre numitii domni la contribuirea de sub intrebare? Dara se le fia de bine.

Cá la tóte adunările comitetului, asia si la a-cést'a a fostu si prandiu fõspanescu. Domnii ma-ghiari si-au tînutu din vechime cate unu nebunu de mésa, — acést'a nu lipsesce nici dela més'a contelui Eszterházy; dorere, ca acél'a este unu ro-manu, proprietariu, — carele spre bucuri'a stapa-niloru, la tóta més'a le cetesce cate unu versu un-gurescu necalitu. Noi, ce este dreptu, nu le invi-demu fratiloru maghiari inbogátirea literaturéi loru, prin necaliturile respectivului domnu, — ci lu rogamu pre respectivulu poetu, cá se tréca cu totulu in castrele patroniloru sei, ca nóue romani, numai de batjocura, nu ne trebuiescu.

Pest'a 1 Aprile 1870.

Continuare la corespondinti'a din Nr. 24 alu Gazetei!

De si tenerulu din Nr. 22 alu „Federatiunei“ a trebuitu se scia, ca are de a face numai cu unu betranu, pentru ca unulu a scrisu corespun-dinti'a din 2 Martiu a. c. si numai in numele seu a scrisu, totusi precum se vede, uitandusi, ca scrie pentru „Federatiune, ér' nu pentru „Gur'a Satului“, — s'a apucatu a trage in turbacéla nu numai pre betranulu corespundinte, ci inca si vr'o 3—4 betrani de ai nostri intitulandu-si „lectiunea“ cu aceste cuvinte: „Unii dintre betranii nostri“ si a-mintindu apoi in cursulu prelegeréi sale, de 3—4 betrani romani, cari cuprinsi cu multe alte afaceri trase fíresce la indoisla de catra tenerulu b, bagu séma cugetandu, ca si aceia nu se ocupa cu altu ceva decatu cu diurnalistic'a, n'au potutu se id parte la conferintia. Lu intrebu inse pre d. profesoru, ca ce i au gresitu si acesti 3—4? pentruca nu au luat parte la conferintia din 28 Februaru a. c. cu atatu mai pucinu au meritatu batjocura din par-tea tenerului b cu catu chiaru prin absentarea loru au inaintatu séu celu pucinu nu s'a impededatu reali-sarea ideei teatrului nationalu! Tenerulu dara b. trebuia se remana pre lunga mine si pentru ca amu cutediatu a me indof despre realizabilitatea si oportunitatea ideei aflate (?) de elu, se fi versatu atat'a veninu si se me fi impróscatu cu atat'a tina despre cata are fericirea a dispune, ér' aceloru „con-siliariasi“, cari in materi'a ast'a nu i au gresitu nemica, se le fi datu pace! Acést'a ar' fi fostu nu numai intieleptiune, ci si omenia, la care se vede, ca tenerulu b. nu multu pricepe.

Tenerulu b. invetiatu, precum se vede, la sa-rituri mortale face sarituri si in etatea ómeniloru, sare preste una clase a etatei, sare dela teneri indata la betrani, cá si candu intre aceste dóue clase nu ar' mai fi un'a a treia — barbatii, de esti'a se vede, ca nu vrea se scie tenerulu b.

Tenerulu nostru se vede, ca a fostu fõrte du-rerosu atinsu prin corespondinti'a mea, resp. prin insultele mele din corespondinti'a din 2 Martiu a. c. Me miru, ca e asia delicatu si susceptibilu, ca eu asia sciu, ca densulu e dedatu a insulta si batjo-curi, prin urmare insultele suntu elementulu lui! In durerea sa a tipatu si strigatu catu i a venit la gura si totu nu a spusu apriatu, ca cari parti nu i placu din acea corespondintia si prin urmare, ca unde lu dóre. Nu -mi remane dara alt'a de-catu a crede, ca tóte acele si numai acele l'au vatamatu, ce au estrasu ótu din corespondinti'a mea din 2 Martiu a. c., me voiu margini dara si eu a-mi face reflexiunile mele numai la acele, comen-tandu fíresce si cele ce i a placutu tenerului p. a adauge din partea sa.

Tenerulu b. se vede a nu crede, ca eu amu si alte afaceri, nu numai a corespunde cu Gazet'a; me miru, candu dsa se vede, ca scie bine cu cine are de a face, prin urmare trebuie se scie si acea, cá eu nu sum asia de norocosu a nu avé alta ocupa-tiune decatu a ceti si a scrie la Gazete, cum e dlui de norocosu!

Tenerulu b. se vede, ca patriotismulu si lu atribue numai sie-si, cá virtute esclusiva a lui, pentru ca nu i place, ca amu scrisu, ca -mi im-plinescu una datorintia patriotica, candu in-sciantiezu Gazet'a despre cele ce s'au intemlatu in Pest'a in caus'a teatrului nationalu“ séu dóra ca tenerulu b. crede, ca a nu fi pentru infiantia-rea instantanea a unui teatru nationalu (dupa cum a vroitu dlui) nu e patriotismu! O domnule tenere! atunci pucini patrioti vei numera, me temu ca insusi dta nu te vei puté numi mai multu pa-triotu, ca ai intorsu mantau'a si in prelegerile dtale dici intr'unu locu, ca numai in 30—40 de ani se póte ca teatrulu va fi infiantiatu. Unde e patrio-tismulu dtale, déca numai preste 30—40 ani vrei a infiantia teatru? Cum se potu potriví acesti 30—40 de ani, ca „totu minutulu invólve daune imense“ „e una necesitate ardiente“ etc., cu cari cuvinte ai fostu motivatu invitarea la conferintia I.

A vorbi despre minutu perduto, despre ne-cesitate ardiente, candu e vorba a infiantia ceva preste 40 de ani e mai multu cá — nu spunu ce, cá se nu te vatamu, alegeti dta spresiu-nea potrivita! Dara cum se potrivescu acesti 30—40 de ani si cu cele ce ai scrisu in Nr. 29 si 30 alu „Familiei“ din an. tr. despre: „fiacare secundu, secundu nu minutu produce daune regreta-bile“; — catu mai grabnica infiantiare a tea-trului, a teatrului nu a fondului“ „in scurtu tîmpu Thali'a romana va avé templulu seu“ cum de ai datu in deretu?

Dar' eu ce amu disu in corespondinti'a mea? — Nu amu disu se lasamu ide'a infiantiarei unui teatru — insémna -ti bine ide'a infiantiarei unui teatru — pre timpuri mai bune, cari potu se vina mai curundu inca si de 40 de ani, si vedi atunci eu m'amu aratatu mai bunu patriotu si decatu dta! déca in astfelu de lu-cruri sta patriotismulu.

Tenerulu b. a cugetatu, ca are de a face cu unu betranu venerabile pentru betrane-tiele sale. Mi pare reu, ca asia s'a insielatu si si-a aratatu veneratiunea sa intr'unu modu asia deli-catu si umanu cum suntu scrise prelegerile lui din Nr. 22 alu „Federatiunei“ catra unu omu, care pentru betranetiele sale nu póte aspirá la veneratiunea tenerului b. asigurandulu, ca pen-tru betranetiele sale nu póte fi venerabile din sin-gura cauza, pentru ca inca nu se póte numera in-tre cei betrani, (intielege-me: cea ce in limb'a romana insemnéza betranu), — ci se numera inca pana acuma numai intre barbatii!

Ca amu eu alte insusiri seu merite, pentru cari a-si puté se fiu déca nu veneratu, celu pucinu respectatu, ast'a nu esti dta tenerule b. in stare de a judecá, nici ca esti dta competentu nici n'ai maturitatea receruta, prin urmare nici ca -mi pasa cu ce opiniune esti dta despre mine; si se fi siguru, ca veneratiune si respectu din partea dtale nici ca amu asteptatu vreodata, nici ca voiu pre-tinde in veci, nici ca asi pune vr'unu pondu séu insemnate pe respectulu din partea dtale! ar' fi unu banu fara pretiu pentru mine. Cu atatu mai multu sciu a apretiu iubirea si aderintia ce in-tempinu din partea compatriotiloru mei, ala caroru caracteru e probatu, a caroru judecata e matura, a caroru anima nu e petrunsa de veninulu invidiei si inganferei, — a caroru numeru e asia de insem-natu, catu prin null'a dtale nu suferu nici una scadere!

Tenerului b. nu i place, ca amu disu, ca eve-nimentulu, despre care amu scrisu la Gazeta, va face epoca in analele vietiei nóstre nationali! si dice ca acést'a o amu disu „in ironia“. Nu ai ghicitu de teneru! nu amu disu in ironia, ei in adeveratulu sensu alu cuventelor! si dicu si astadi, ca ide'a infiantiarei unui teatru nationalu adata de dta va face epoca! — dara ce felu de epoca? — vomu vedé, — ba eu póte nu voiu vedé, dara vei vedé dta, fiinduca precum se vede esti siguru, ca cá teneru cum te tîeni! vei mai traí inca pa-trudieci de ani! insémna-ti! se nu uití! si -ti ada atunci aminte de cele ce amu scrisu eu in Nr. 17 si 24 alu Gazetei din an. 1870!

Déca cuiva a datu Dumnedieu ochi, cá se nu védia, si urechi cá se nu audia, apoi nu sum eu de vina! Prin urmare nici ca suntu caus'a, ca te-nerulu b. nu a vediatu argumentele aduse prin mine nu contra infiantiarei teatrului, cum scrie dlui, — ci pentru a aratá neoposibilitatea si neoportu-nitatea realizarei acei idee; cari argumente se afla in Nr. 17 alu Gazetei pag. I col. 3 incependu dela alinea 3 pana in fine si pre cari de si in estrasu le-au produsu insusi tenerulu b. in prelegerile sale Nr. 22 alu „Federatiunei“ pag. I col. 3 alin. 3. Cum de nu le ai vediatu candu le ai cetitu?

Cum de nu le ai cetitu candu le ai descriu? Fii bunu si le mai cetesce uná data, de nu te temi, ca ti se va face reu! Nu suntu acele argu-minte? Ti au trebuitu si mai multe? Nu amu sciatu, ca voiu avé de a face cu ómeni (secui) din Oláhfalu, cari, venindu una data episcopulu in visi-tatiune la ei si netragundise clopotele dupa obi-ceiu, fiindu intrebati, ca de ce nu se tragu clopo-tele? i au insiratu episcopulu cate si mai cate cauze si numai in fine finali a esitu cu adeverulu afara, ca adica: „beseric'a nu are clopote“ —

Eu amu cugetatu; ca amu de a face numai cu romani — intielepti — cari fõrte nimeritu dicu, ca: la unu caru de óle e destula o bata! n'ai bani, n'ai teatru! 'ti trebuiescu banii pre sustinerea vie-tiei, nu i dá pe teatru!

Déca a-si fi combatutu eu cestiunea teatrului cu sange rece, cu argumente dictate de ratiunea unui betranu, — atunci, scrie tenerulu, — atunci ar' fi fostu multiamitoriu betranului pentru consi-liele sale intielepte, si póte fiindu convinsu de sinceritatea si bunetatea loru le ar' fi primitu! Se me erti tenerule b., dar' nu-ti credu, aci nu vorbesci sinceru; ar' fi in contra naturei cá una mama se se lapede a-si grigi si nutri fetulu seu, pentru ca cineva ei va dice, ca acelu fetu nu va avé viétia.

Apoi amu auditu cu cata indulgentia ati fostu catra acela, care a vroitu a vorbi in contra ideei infiantiarei teatrului, — amu auditu, ca s'au aflatu destui la conferintia, cari se amutiésca pre cei cari voru cutediá a fi in contra!

Apoi scii dta, nu toti au voie si placere a se certá cu morile de ventu. Dara ca te indoiesci d. teneru despre sinceritatea, cu care amu desfasiuratu argumentele mele, ast'a dieu, ca nu mi o potu es-plicá, — in desiertu, ratiunea mea betrana s'a cam tempitu, — si nu -mi remane alt'a decatu refu-giulu la dicál'a germana: wie der Schelm ist, so denkt er! Dta, se vede, ca nu in interesulu in-naintarei cultúrei si alu fericirii poporului ai in-ventata si imprastiatu ide'a infiantiarei unui teatru, ci — din altu scopu, dóra (dóra dicu) cá se-ti faci nume, cá se-ti saturi ambiúnea, — acest'a a crede me indreptatiescu cele ce ai scrisu in Nr. 12 alu „Familiei“, unde nu mai multu se lauda re-sultatulu si venitorulu — ideei — catu ingeniosi-tatea si sublimitatea (de si modesta) a nascutoriu-lui ideei; — si apoi judecandu despre dta eredi, ca si eu pentru acea sum contra infiantiarei tea-trului, cá se amu si eu renume si se strigu si eu victoria! betranulu are astadi serbatória, cum ai strigatu dta in Nr. 12 alu „Familiei“! etc. Tare te insieli! Vedi eu amu sciatu, ca -mi bagu man'a in cuibu de vespi, candu amu scrisu, amu sciatu, ca tenerimea — te rogu se erti déca te afi vatamatu, ca ve numescu tenerimea, — care are una fantasia mai viia si nu se sparia asia usioru de orice pedeci, — va fi in contra mea, — apoi ca din partea tenerului b. voiu fi tractatu cu canoscut'a-i onestitate si umanitate nici ca m'amu indoitu, — asia déca nu amu potutu calculá la nume si renume si victoria, cum ai calculatu dta, ca éca vedi dta astadi la noi romanii numai a-ceia au nume si reputatiune, cari facu dupa voiea si placulu tenerimeii (din Pest'a intielegu) par-donu! onóre celoru carora li se cuvine, numai a unoru dintre teneri, numai a publicistiloru, cari au ajunsu culmea intieleptiunei de potu face partasi din ea si pre cei betrani! li potu dá suatu si a-cestor'a!

Tenerulu dice, ca eu nu amu cercatu a com-bate ide'a teatrului prin argumente sanetóse, ci „prin insulte personali“. Se te miri! -mi imputa mie, ca nu amu adusu argumente, ci amu insultatu, si in momentul acela insultá elu si — nici catu e negru sub unghie nu motiveza necesitatea realizarei ideei lui!

Ne numindu eu pe nimene cu numele in co-respondinti'a mea din 2 Martiu nu sciu cu ce dreptu si ratiune (tenera) póte vorbi tenerulu de insulte personali, dara nu sciu nici cari suntu acele insulte. Eu negu, ca in tóta corespun-dinti'a mea se afla baremu unu cuventu vatama-toriu de onóre, de caracteru, (in ambiúnea sa póte se se afe cineva vatamatu, dara ast'a nu e insulta), cu atatu mai pucinu nu, cu catu eu ne numindu pe nimene amu spusu numai cum cu-getu eu despre nascerea ideei infiantiarei teatrului si ce sciu despre latirea ei, si ce asiu dori si eu déca ar' fi destulu cu dorirea numai, cá se potu fi pa-triotu bunu.

Ah! ba sciu acuma cu ce s'a vatamatu si s'a tînutu insultatu tenerulu b. pentru ca amu scrisu, ca „cum mi-amu intipuitu eu, ca s'a nascutu idea infiantiarei teatrului nationalu“.

Ei dle! cum te ai potutu aflá vatamatu séu insultatu prin ast'a? Au nu amu eu dreptu nici a-mi intipui cum se póte nasce una idea! cá ide'a teatrului! Séu amu nimeritu séu amu gresitu. Déca amu gresitu e slabitiunea mea, care nu póte detrage onórei si caracterului nimenui, ci numai intieleptiunei mele. Déca amu nimeritu apoi e adeveratu ce mi-amu intipuitu eu, si chiaru pentru acea nu póte vatama, nu póte insultá pe nimene.

Dara se vede (mi se pare, éra -mi intipuescu numai), ca chiaru prin ast'a s'a aflatu insultatu tenerulu b. — póte se gresiescu, dara a vatamá nu vreau — pentru ca vedi! acuma scimu, ca una comedia órecare are pe acel'asi parinte, pe care lu are si ide'a teatrului nationalu — dupa cum ne spune insusi in Nr. 12 alu „Familiei“, nu sciu inse, ca nu se voru fi aflandu si altii cari se reclame dreptulu de paternitate alu acelei idei! — Apoi éra se vedi domnule teneru, ca nascerea unei anumite comedii cade intr'unu periodu cu nascerea ideei teatrului nationalu, apoi cum se nu alunecu a crede, ca Dieu asia s'a nascutu ide'a cum mi-amu intipuitu eu! ast'a-i un'a. Alt'a i ca uitate! romanii (dincóce de Carpati vorbescu) au mai avutu ómeni invetiati, ómeni cu zelu inflacaratu pentru inaintarea culturai si a fericirei natiunei romane, dóra si mai invetiati cá autorulu ideei teatrului nationalu, cari au scrisu carti au facutu si fundatu scoli, beserici, pane pentru studenti, stipendii, pensuni etc. totu pentru romani, si la nici unulu nu i a venitu in minte se redice templulu Thaliei! se faca unu fondu pentru teatru nationalu, — pentru ce? eu cugetu 1) au pentru ca nici unulu din ei nu au scrisu comedii, — se meriti, ca ast'a e credinti'a mea! si 2) pentru ca acei barbati aredicati la inaltimea misiunei lor, — nu cá pres'a nóstra tenera, care crede, ca cea mai ardente necesitate este a avé teatru — au piceputu si sciutu mai bine de ce are lipsa mai ardente natiunea romana.

Déca nu e asia! déca nu aceia s'au redicatu la inaltimea misiunei lor, ci pres'a tenera romana, apoi — apoi atunci rusinative in mormentele vóstre voi Sincaiu, Aronu, Ramontiai, Siolutiu, Gozsdu si ceialalti, cari nu v'ati sciutu redicá la inaltimea misiunei vóstre si nici ca ati scrisu ceva, nici ca ati lasatu fonduri pentru teatrulu nationalu, pentru adeverat'a scóla de cultura! Aseundetive voi pigmeiloru si piticiloru Baritiu, Cipariu etc. N. Zsiga, brasioveni si naseudeni, dinaintea aflatorului ideei teatrului nationalu, cari nu v'ati cunoscutu misiunea vóstra, nu ati scrisu nemica pentru teatru, — nu ati redicatu Templulu Thaliei! ci ati datu banii pre gimnasia, seminarie si alte lucruri, de cari nu aveamu asia ardente trebuintia!

Se nu credi, ca aceste le scriu numai de parada, nu, ci cu tóta seriozitatea, pentru ca vedi dta se mai potu aflá ómeni cu bani, devotati causei nationale, iubitori de fericirea si cultur'a natiunei, cari déca se voru convinge prin arguminte contrarie, ca cea mai ardente necesitate este a redicá t., nu -si voru dá banii pentru scoli si ajutarea teneriloru lipsiti de midiolóce pentru a studia, ci ei voru dá pentru teatru, avendu mai mare lipsa de acest'a, si fiindu acest'a adeverat'a scóla de cultura, dupa cum scrie „Familia“.

(Va urmá.)

Vien'a 13 Aprile. (Escerpte dintr'o cor.)

Pana acuma, inca nu se scie, nemica despre programa noului cabinetu. Unii dicu, ca ea va fi a actiunii; altii a pasivitatii si alti éra si ca va fi a temporisarii. Adeverulu afara de Ddieu lu scie numai c. Beust, suptu a carui auspicia s'au formatu acestu cabinetu de diumetate aristocraticu, de diumetate birocraticu. In fine vomu vedé, ce va mai aduce si diu'a de mane.

In faci'a situatiunei critice, in care se afla de presente Austri'a, contele Beust, espedá o depesiacircularia la reprezentantii Austro-Ungariei in strainatate. In aceea depesia c. Beust dice: „Ca crisea actuala nu invólve de locu schimbarea sistemului, de órace suveranulu este firmu determinatu, a sustiené constitutiunea din Decembre 1867 si progesele, ce au emanatu din ea pentru Austri'a. Regimulu parlamentariu pe basea dualistica, nu este amenintiatu(?). Inse este necesariu, a face acestu regimu acceptabilu pentru tóte nationalitatile Austriei si a'lu contopi cu autonomi'a pretinsa, a administratiunei interne a provinciiloru.“ —

Se sustiene, ca in dilele viitórie, corifeii ari-

stocratiei feudale din Boemi'a si Moravi'a, intre cari se numera Clam-Martinitz, Egbert Belcredi, Hugo Salm, Georg Lobkowitz, voru tiené o conferintia aici in Vien'a.

Acésta scire „Neue freie Presse“ o gloséza, eschiamandu astfelu: „Acestia suntu barbati de statu, cari ne voru scapa! In fine o anecdota politica; care in timpulu presentu este destulu de caracteristica, pentru ca se merite a fi comunicatu. Unu corespondentu din Vien'a alui „Pester Lloyd“, scrie, ca: Venindu Potocki la imperatulu, pentru cá se se planga, pentru greutatile, ce le intempina in formarea unui cabinetu parlamentariu, imperatulu se i fi respunsu urmatóriele: „Spune deputatiloru, ca déca ei voru arunca constitutia, eu o voiu redica.“ —

SS. parinti din conciliulu dela Rom'a, credu ca ne aflamu inca pe timpurile lui Torquemada si alui Petru Arbues. Neinctatu emitu la afurisanie. Déca va merge totu asia, apoi mane poimane nu va mai eesiste nici o sciintia pe lume, care se nu fia afurisita de infalibilulu papa Pio nono. Multu fanaticismu se cere, pentru cá cinova, — se denege si se afuriséca progresulu civilisatiunei si alu producteloru spiritului omenescu, depusu in sciintiele moderne.

Afurisania este arma murindului si a celui slabu. Sciinti'a, libertatea conscientiei si a ideelor este arm'a secolului nostru si a generatiuniloru viitórie! — Junius.

Impregiurarea, ca ministrii demisionati Giskra, Herbst, Brestl cu demisionarea primira si titele de consiliari intimi, ér' cumca in noulu ministeriu numai trei ministere suntu inlocuite, adica c. Potocki, cá presiedinte si ministru de agricultura, c. Taaffe cá ministru de interne si conducatoriu alu politiei si cav. de Tschabuschnigg cá ministru de justitia si conducatoriu ministeriului de cultu si institutiune, ér' la finantia Karl Distler si la comerciu de Pretis esti doi numai conducatori provisorii, cu tóte, ca acestu ministeriu se numesce ministeriu de aplanare: aceste impregiurari facu cá nici cechii, nici polonii, dar' cu atatu mai pucinu nemtii se póta spera dela elu vreo multumire si stabilitate.

Boemii nu credu, ca negociatiunile de invoire se potu face cu natiunea boema in senatulu imperialu, pentruca ei astépta mai antaiu incoronarea, care se pertracteze intr'o dieta generala a tieriloru corónei cehice, adica diet'a Boemie, Moraviei si Silesiei intrun'a, se pertracteze la olalta actele si documentele iucoronarei.

Polonii in adunarea reuniuniloru democratice vréu un'a dieta constituanta in Cislaitani'a spre a straformá de nou Austri'a cu respectarea (?) dualismului si a autonomielor provincialu pe basea legiloru fundamentale liberale.

Tirolesii voru autonomia deplina provinciale, cá si slovenii din Stiri'a si istriani; ma vréu unune numai personale, cá si liberalii din stang'a in Ungari'a. Prin urmare in locu de apropiare se totu mai departéza prospectulu de un'a invoire pe basea de acum, cu tóte, ca min. inca nu -si a datu in publicu program'a. — Feudalii inse inaintara unu memorandu Mai. Sale, in care ceru, ce? — Chiaru revisiunea impacarei cu Ungari'a. —

Din Bucovin'a cetimu prin diurnalele Vienei un'a adresa a comunei orasiului Radautiu, cu datu 26 Februaru 1870, in care se dechiara, ca tienu tare de constitutiunea imperiala si protestéza in contra calcarei drepturiloru prin maioritata dieitei din Bucovin'a, pentruca e determinata a introduce legea pentru desdammarea dreptului de propinatie vinarsului, pe lunga ce tier'a acést'a de 184 mile patrate e apasata de unu adausu la dare de 12 milióne pentru desdaunarea pamentului, unu aruncu ad. de 55 cr. pe florinulu darii drepte. Se scie, ca in Radautiu e lume jidanésca, care a mai cerutu dela locurile inalte o alta representatiune mai buna in Bucovin'a, escriere de nóue alegeri si introducerea alegeriloru directe la senatulu imper., ér' la legea de desdaunare de 8 milióne pentru dreptulu de propinatie séu crismaritu se nu se primésca nici decatu sanctiunea pré inalta.

Diurnalulu politicu romanu le lipsesce fratiloru din Bucovin'a, cá se-si apere caus'a nationale, ca altfelu le va bate ór'a espirarei in noianulu strainismului, ce le jóca fest'a din tóte partile. Atati cavaleri! Se dica numai si se se faca indata seninu romanescu pe orizontulu acelei tieri prin respandirea mai rapede a luminii si a culturii intre poporu, care trebuie indulcitu si cu usurari de sarcini, cá se devina o anima si un sufletu, cum a

mai fostu, candu a fostu. — Pentru unu interesu de nemicu se perde o víctia nationala cu interesele cele nesecate si de perpetuitate. —

In comunitatea din Cernauti s'a luat la disputa caus'a tramisei adrese catra br. Petrino, care esi din senatu, prefacunduse strainii, ca n'ar fi avutu cunoscintia de adresa. Cum a remasu in fine finali lucrulu?! Reu mergu lucrurile si in Bucovin'a, déca cavalerii nu -si dau toti man'a cu mana spre a deochea odata amesteculu, ponendu stavila la impilarea romanului. —

— Br. Hesz maresialu campestru a repausatu in alu 82-lea anu alu vietii. Dela 1805 in tóte resbelele Austriei au luat parte acestu campionu alu monarchiei cu renume istoricu. Hesz testá crucea Mari'a Teresii si bastonulu de maresialu archiducele Albrecht. —

Cronica esterna.

ROMANIA. Pana in momentulu de facia inca nu s'a pututu formá min. nou, fiinduca Ionu Ghica inca renuntiá la formarea unui cabinetu.

In 8/20 Aprile prin mesagiu domnescu se inchise sesiunea anucianduse camerei, ca d. A. G. Gulescu e insarcinatu cu compunerea cabinetului si camerele suntu chiamate pe 12 Maiu la sied. extraordinaria pentru votarea mai incolo a bugetelor.

In armata s'a facutu vreo suta trei dieci de stramutarii de oficiari. Diurnalele -si batu jocu de somnulentia regimului.

In 2 Aprile se aprinse pe unu vasu in Dunare unu focu infricosiatu de 20.000 rogojini, ce se aflá pe vasu situatu in canalulu dela Giurgiu.

— A esitu la lumina sub forma de revista diurn. „Dimboviti'a“ sub redactiunea dn. D. Bolintineanu. Inca nu lu veduramu esitu la lumina pana acum, se dice inse, ca va luptá pentru constitutiune si traditiunile patriei.

Teatrulu. „Inf. buc.“ ne decoperu in Nr. 98, ca d. **M. Mito**, iubitu artistu alu Romaniei, se prepara a intreprinde o calatoria in Ardélu. Apoi eschiamá: „Éca o fericita scire pentru fratii nostri de preste munti!“

Ar' fi si mai fericita asemenea scire, candu din cele multe celu pucinu una societate teatrale din Romania s'ar subventioná astfelu de catra statu, — si in adeveru nici ca i ar' curge vreunu picu de sange, din unu asemenea sacrificiu pentru fratii lor — incatu nu numai se póta veni in totu anulu prin diversele regiuni ale carantinatiloru sei frati, ci se fia chiaru si indetorata a face acésta. Limbagiulu celu deschisu si curgatoriu alu fratiloru din Romania, elu mai ca e singuru chiamatu, asia dicundu, a intra in servitiulu Thaliei, — pentrucá se póta face efectulu, se póta impune, si se póta entusiasma si electrisa pe cei dosediti si aruncati la spatele lui Ddieu intre fii cei superbi ai Asiei, cari de ar' poté ar' inchide romanului si resufulu aerulu, cá se nu póta vegeta, decatu numai pentru a le poté face servitiale lor de sclavu. — Ei maghiarii au numai vr'o cateva mii frati in Romania, si le sprijinescu pe facia societatile de lectura de acolo, besericele, scólele, ma societatea St. Ladislau intretiene si una propaganda cu ei etc. Atatu de neaperala e o mesura cá acésta si sprijinulu conservarei romanismului dintre ungro-nemti!!! unde si aerulu e infectatu de mania de a desnacionalisá si a despropriarisá! —

Dupa „Inf. buc.“ „Duminec'a, 5 Aprile s'a inceputu instructi'a militieloru in tóta tier'a. De ceriulu, cá aceste instructii se fia salutarie tieri la casu de nevía!“ —

A. Schwarze et Bartha,

platt'a Nr. 16,

recomenda cumparatoriloru (musteriiloru) sei si onoratului publicu

materie de primavéra

de cele mai nóue din laintru si din tieri straine, intr'o cuantitate avuta, pe alesu, cu pretiurile cele mai moderate.

Pentru pregatirea si efectuarea solida si curanda a totu felulu de vesmente de specialitatea croitoriei se va purta, cá si pana acuma, cea mai mare grigia. 5—6